

A fekete sereg

Ők a láthatatlanok. Itt helyben is vannak vagy harmincan. Ünnepi feketében fogadnak és kikísérnek, köszöntenek és megköszönnek, kevésbé ünnepi öltözetben talán még egy utolsó ellenőrző telefont bonyolítanak le, fölverik a sátrakat, letörlik a székeket, ürítik a hamutartókat, helyrerakják az elgurult üvegeket, nyitnak, zárnak, mosolyognak.

A vendégcsapatokkal jönnek a harcilag kiképzett alakulatok. Az állandóan szigetelő szalaggal járkáló Józsik, a kalapácsos Pistik, a gombostűs Gizusok, a Klárikák és a Géza bácsik ők: a segítők, a díszítők, a hangosok, a világítás mesterei és működtetői. Nincs színház nélkülük.

Vasalják és föltűzik a selymet, szűkös helyeken, örök rohanásban, készítik a fogyókelléket, időre és adott mennyiségben. Kezelik a takarítógépet, mossák és fényesítik a sárral bekent falat, orvosi pontossággal műtik meg az utolsó pillanatban megrokkant trónust, szikével szedik ki a száradni kész iszapot a gördülő kanapé kerekeiből, hogy az adott pillanatban a főhős kezében meg tudjon pörögni.

Öltöztetnek, fésülnek, szöveget mondanak össze, kávét és vizet hoznak, ismeretlen elektromos berendezéseket szelídítenek éjszakákon át, linóleumot ragasztanak, és vetnek még egy utolsó pillantást a primadonna cipzárjára. Hívnak és figyelmeztetnek, szólítanak és emlékeztetnek.

Hangosan sztoriznak az épp lehúzott függöny mögött, a szünetelő közönség füle hallatára, ha nem nevelték őket. Némák. Gyorsak. Pontosak. Ha így nevelték őket. Büszkéek az övéikre, akik a fényben állnak. Úgy beszélnek róluk, mint nemes paripákról. S mondhatnak idegenek bármit a produkciójukról, ők tudják, amit tudnak. S el nem unják nézni szeretteiket. Most is, otthon is, állnak a takarásban, láthatatlanná tévő, fekete ruhában. Ugrásra készen.

Gabnai Katalin

P r v r t

Tasnádi István: Paravarieté – marosvásárhelyi Yorick Stúdió

Hiába vannak **Tasnádi István**nak ellenállhatatlan bájú mondatai, szellemes gondolatmenetei és jól felépített színházi helyzetei, amelyekből mondjuk *Pisti a vérzivatarban*-szerűen épülhetnek sorok; amit láttunk, csak lyukacsosan félkész darab. A szöveg időnként megcsillantja a valóságot, mókázva dobja elének azokat a kérdéseket, amelyeket mindnyájan újra és újra felkapunk. *Meg kell halni!* – mondja a konferanszié a saját viccén kacagva, aztán ahogy kimondja, megérti, mit beszél, ha komolyan veszi azt a három szót. Az előadás lényegében varietészerűen működik, a mutatvány: egy-egy élethelyzet megjelenítése.

Csiki Hajnal Szabóné Hajagos Bettinája a nőimitátor-jelenet elején borotválkozik, jelezve: a nő olyan férfi, aki anyát, szakácsnőt, szeretőt alakít. A szövege tréfálkozó, de ha utána-gondolunk annak, amit mond, sejtjük, a szívünkben tényleg valahogy így növekszik a magány fekete lyuka.

Ám ahhoz, hogy utánagondoljunk, a rendezőnek, a színészeknek nagy varázslatot kell tudniuk: ezekhez a mondatokhoz meg kell állítani az időt egy akkora pillanatra, amekkorában a nézővel megtörténik egy élet keserű-

sége és/vagy boldogsága. Fogalmam sincs, mivel lehet megállítani az időt, de azt hiszem, sokan pontosan ezért ülünk be színházi előadásokra, mert már valamikor megtörtént velünk: vannak, akiknek sikerül ez a mutatvány. Az örkényi kisember elevenedhetne meg Zoroaszter Leóval (**Ördög Miklós Levente**), aki időnként a függöny előtt elszavalja egy-egy költeményét. Az első pillanatokban még meg is van az időmegállító kettősség: a figura humora és drámaisága, ám ez utóbbi hamar elveszik, és csak a viccelődés, az eljátszott szerencsétlenül való nevetgélés marad – illetve az sem sokáig, mert a nézők megérik, ezen nincs mit nevetni, mert ez nem egy ember, ez nem mi vagyunk, ez csak egy klisé.

Derzsi Dezsőnek nincs szerencséje Fregoli szerepével. A közönséget figyelmeztető *Első sorban ülök, figyelem!* kezdetű szólama olyan szöveg, amit (ide mindenki írja be a kedvenc színésze nevét) sem tudna úgy elmondani, hogy annak legyen értelme. Persze értjük, ennek a figurának kell végiggurítani a darabot, mert ő a konferanszié.

Buflakár Béla viszont hús-vér figura, s **Henn János** fel is építi. A hol lírai, hol

szárazabban pontos, hol pedig érdektelen mondatokból egyre kevésbé halljuk ki az utóbbiakat, mert már egy embert figyelünk. A párkereső jelenetben egyedül neki van esélye, mert csak ő létezik valós entitásként. A nők más játsszanak, mint azelőtt: a nőimitátorság, az özvegyiség nem folytatható ebben a jelenetben. **Koncz Andrea** özvegy Blondin Emmaként végigvihetné a semmire nem gondoló, rendmániás nő figuráját, de nem csodálkozhatunk, hogy erről nincs mit mondania több mint másfél órán át. Szabóné Hajagos Bettina figurája ehhez képest

gazdagabb, de a nőimitátor monológja után már alig van tartalmas jelenete. Hozzájuk viszonyítva Blondinné Csep-Csányi Titanilla (**Szabadi Nóra**) szerepe nehezen értelmezhető, mert monológja ezoterikus marhaskodás, ami vicc csupán, nem lehet belőle embert mutatni. Stiebe doktor (**Kovács Botond**), a filozófus orvos figurájának épüléséhez is kevés a muníció. A Real Madrid-os jelenet Tasnádi jópofán megírt vonzalmáról szól, amivel csak annyit mond, hogy lám, vannak, akik néznek focit. A karácsony-giccs szép, ott sikerül is az önirónia és az esendőség pillanatait eljátszani.

Az előadásban gyakran fehérre festett arccal jelennek meg a szereplők. Ezt talán technikailag sem egyszerű kivitelezni, de nincs is világosan követhető rendszere, hogy kinek, mikor festett az arca. A születéssel, a profanizált szentséggel kezdődő előadás tréfálkodással fejeződik be. Ezt kezelhetnénk egy vállrántásként is, mondván: mit tudjuk, mi az élet? De ez csak akkor lenne helytálló, ha az élettel kapcsolatos kételyeket megfogalmazó előadást láttunk volna.

Hőstörténet

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk - Vajdasági Tanyaszínház

Jóleső, tiszta és erőteljes játékot hoztak a tanyaszínházak, **László Sándor** rendezésében és a maga tervezte, hálózatos lépcsőkből álló emelvény-rendszerére emelten, **Janovics Erika** egyszerű és nagyszerű ruháiban, és sikerre vitték a Várszínház ponyvája alatt, mennydörgéses égháború közepette. A **Góli Kornélia** által készített színpadi adaptációt húsz fiatal ember mutatta be, olyan hevülettel és igaz áhítattal, mint ahogyan a monstanciát nyújtják a magasba.

Megbizonyosodhattunk arról, hogy mekkora erő is az, ha hisznek a játszóknak abban, amit csinálnak.

A Pál utcaiak történetében muszáj hinni, és jó hinni. Az idő múlása mit sem számít. Ezek a hősök képzelt nemzeti létünk nagy figurái közé sorolódtak immár, s amit fiúi és hazafiúi becsületről meg kellene tanulni, az tőlük megtanulható. A vágy, hogy Boka és társai, sőt Áts Feri és Geréb ne csak a képzeletben éljenek volt, igen erős volt a múlt század első felében. Nem is egy szélhámos adta ki magát Nemecek Ernőnek.

A kollektív színház minden jó tulajdonsága érvényesült ebben a plakátgyyszerűséggel fogalmazott, a becsület és barátság eszméi köré fogalmazott misztériumjátékban. A jelenetezésben és a játékmódban egyszerre érzékelhető a Biblia Pauperum egyszerűsége és a csapattörténetek fényes romantikája.

Teljes sötétben, dörgő csatakiáltással indul a játék. De tényleges erő löki föl a színpadra a játszókat, nem a szokásos botorkáló óvatosság zajlik, mint annyiszor, amikor ennek a műnek a bemutatását megkísérlik. Egyetlen perc elég ahhoz, hogy fiúkként elfogadjuk, majd később megszeressük a női szereplőket is. A

jelenkori közönségnek szóló, bevető céllal beleszótt nyelvi gorombaságok hamar elpárolognak a dialógusokból, s a legfontosabb mondatok maradnak csak meg. Kis túlbeszélés azért maradt a zárójelenetre. De remek dolog, hogy a Pál utcaiak Boka Jánosa (**Mészáros Gábor**) ugyanolyan hősi karakter, mint a vörösingések Áts Ferije (**Mészáros Árpád**). Ízes figura Csónakos (**Soltis Lehel**), épp úgy, mint a Nagypásztor (**Kőrösi István**) meg a Kispásztor (**Raffai Ágnes**). Kiválóan teljesít a Gerébet játszó **Táborosi Margaréta**, s klasszikus csapatot képez Weisz (**Tankó Erika**), Barabás (**Kokrehel Júlia**), Richter (**Husza Dániel**) és Kolnay (**Sirmer Zoltán**) gittrágó kommandója. Még a kicsi Leszik (**Lőrincz Rita**) figuráját is meg kell jegyezni.

Jó terek, okos csapatmozgatások vannak, s az örök hibalehetőség, a csata megoldása is kivételesen sikerült. A homokbombák helyett textildarabok, rongylabdák és jól mozgatott tomahawkok segítségével és megkomponált birkozójelenetekkel sikerült illúziót kelteni.

Nemecek Ernőt **Béres Márta** játssza, finom eszközökkel, erős meggyőzőerővel. Hogy a történet és a játszóknak

együtt mennyire képesek voltak hatni, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a vörösingésektől távozó, a visszacserezni próbált zászlótól ugyan megfosztott, de tisztelgéssel kísért Nemeceket a közönség gyermeki megindultsággal, fölcattanó tapssal ünnepelte. S bár a vihar miatt szünetet voltak kénytelenek tartani, tisztos szép zárlatig sikerült elvinni az estét. A trombita takarodót fújta, s hangjaira elsötétült a kép, és sokak számára megkezdődött a felnőttkor.

A játékban a vörösingéseknek vörös, a Pál utcaiaknak kezdetben zöld, majd annak ellopása után kék zászló a jelük. Végig kellett gondolnom, vajon miért döntöttek úgy Újvidéken, hogy jobb, ha elvetik a regény eredeti ajánlatát. Emlékeim szerint Csele nővérének csak zöld és vörös anyag állt rendelkezésére otthon, melyből egy átlósan felezett, hatvanszor hatvan centis lobogót tudtak fabrikálni. Eلسzorult a szívem. Talán a két színhez veszélyesen társulna egy harmadik?

A játék jó volt. Ez a lényeg. „Tábornok urak! Önök hősiessé harcoltak!”

Gabnai Katalin

Szeget foggal Leporello Kicsid Gizelláról

Sok éve mondta Bocsárdi Laci: ez olyan színésznő, hogy kiszedi neked a fogával a szeget. Péter Hildát jellemezte így először, az első „megtalált” színésznőjét. Aztán később Kicsid Gizellát. (Színészre a legjobb szakkifejezéseket a rendezők találják ki, tőlük lopok. Tegnap a szakmai beszélgetésen Alföldi azt mondta a vásárhelyi színésznőkre: nedves a színészetük. Azaz: élő, lélegző, emberi, magától való.)

Wang, a vízárus szerepében láttam először Bocsárdi *Jóembert keresünk!*-jében. Bocsárdis színész: alázatos, figyelmes, a teste együtt dolgozik a szavaival, nem is: a testéből születik szavainak igazsága. Egész lénye szeretetből, odaadásból van. Koncentrációja kiváló. Szavai „bocsárdisan” kifacsartak, furcsa, idegenes a beszéde. Wangként

nincs neve, „csak” ember. Alakításáért hazájában UNITER-díjra jelölték.

Aztán jönnek a nagy női szerepek. Előbb még láthatom ártatlan Ágnesként *A nők iskolájában* (Kövesdy István rendezése): az ártatlanság közel van hozzá, életkorban, testben is (szavaztam is rá a legjobb pályakezdő díjára). Desdemonaként, Bocsárdi *Othellójában* ismét Pálffyval. Nem találok átütőnek: a Nagy Nő élettapasztalatát mintha még nem engedné át a játéknak, valahogy fedett, lefátyolozott a személyiség, nem tud felpattanni a színeszet alól az emberi tartalom. De közvetlensége, természetessége, nyersesége most is megérint. Kisebb szerepek után a Steinbeck-regény Suzyjaként látom viszont, a *George és Lennie*-ben: ez a romlott, félvilági, harsány nő távol áll tőle, nem talál rá a szerepre, külsődleges eszközökkel dolgozik.

Az *Yvonne*-ig hatalmas utat jár be. És most mintha visszatálna régi hangjához, Wanghoz, a nemtelen vízárushoz. És Yvonne-ja is hatalmas utat tesz meg az előadáson belül. Yvonne: egy üres, betöltendő hely.

Az övé (és a Bocsárdié) ilyen:

Kitaszított, kor- és nemtelen véglény, egyszerre szálnalmat keltő és félelmetes, mint a beteg ember. Öreg gyermek. Valami köztes lény, lárvaarcú ember-állat. Figyelme feszült, bántó szinte, bár nem néz, ő is szemmel tart minket, mint a vadak az áldozatukat. Muszáj őt nézni, vele tartani. Sűrű, zavaró a léte, nem tudni, mit kellene vele kezdeni: elsöpörni-eldugni a föld felszínéről, vagy felemelni és feleségül venni. Jelenléte a történések feszültségét hajszolja: legyen már vele valami. Azzal a világgal, amelyet ártatlanságával bepiszkol. Minden maszkírozás ellenére mimikája hátborzongatóan merev, ritka

mozdulatai kiszámíthatatlanok. (Műcseleit, töméseit feleslegesnek találok, anélkül is megoldja a dolgát.)

Aztán öltönybe kényszerítik, szocializálják, úgy tesznek, mintha befogadnák, s ő, ahelyett, hogy az emberré válás dicső folyamatán haladna előre, tárgyá válik. Még az állati öntörvényűségét is megszüntetik, elveszik tőle: része lesz az úgynevezett társadalomnak, mostantól lesz csak igazán áldozat. Az emberi-állati megalázottságról, kitaszítottaságról sokat tud ez a színész (vagy inkább az ember), nem csak technikáját, fizikai tudását, figyelmét csodálom. Hanem azt a tiszta emberi anyagot, amit idehoz és munkára fog. Egy pillanatra még nőnek is látszik – és általa a történet valóságosnak. Ahogy a kivetítőn félig nyitott, merev szemét nézhetem: mint akinek ebben a világban nem akad néznie. Féleszű katatónia és a világgal szembeni bölcs megvetés elegyedik benne.

Végül nőnek álcázzák, tisztára „olyan, mintha”: be is van öltöztetve, a civilizációs folyamat befejeződött. A nő meg lett alkotva, az ember, miközben az a kis, kicsid vagy kücsüd, ahogy a székelyek mondják, riadt, csonkaeszű, mégis szeretni tudó és viszolyogtató lény már elpusztult, csak az utolsó vacsora van hátra és bevégeztetett.

Tompa Andrea

Iszappakolás

Witold Gombrowicz: Yvonne, burgundi hercegnő Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház

A tavalyi kisvárdai fesztivált a marosvásárhelyiek nyitották meg karakteres Yvonne-előadásukkal. Igazi „formalista” produkció volt: cirkuszi arénára emlékeztető térben kegyetlen bohócok és színpompás maszkák törtek a néma „mutyuli” életére. **Bocsárdi László** idei sepsiszentgyörgyi rendezéséről éppúgy elmondható, hogy nagy becsben tartja a formákat, ám az egyezések felsorolása ezen a ponton meg is szakad.

Bartha József egy járás kivételével minden oldalról zárt és steril, üres teret tervezett. Fekete falak közé szorítva, egyetlen, kerekében guruló, sokfunkciós kanapé társaságában mulatja itt az időt léha és frivol hóhortjaival a királyi család. A rend fenyegetően tiszta birodalmát csúnyán összepiszkolja a hátsó fal mögötti, iszappal teli medencéből elővajakodó lény. Bár Yvonne csak az első rész végén hagyja el szótlán dagonyázásai kedvelt színhelyét – akkor Fülöp herceg a hátán cipeli ki az addig a medence szélén saját köreit rovíkis szörnyeteget –, a sárfoltok lassan mégis elborítják a színpadot.

Ahogy a csíramentes világtól szabadulni igyekvő Fülöp egyre szorosabb kapcsolatba keveredik groteszk kiválasztottjával, úgy sokasodnak a királyi család életében az Yvonne hangsúlyos jelenlétére utaló szennyfoltok.

Beszédes jelmezekbe bújtatta **Dobre Kóthay Judit** tervező a szereplőket: emeljük ki közülük a nyitó jelenetet szuggesztív jelenlétükkel ókori tragédiák kórusaként uraló udvarhölgyek merészen erotikus kosztümjeit, Margit királyné színpompás toalettjeit és frizuráit, Ignác király aranypizsamáját vagy Fülöp herceg ártatlanságot hazudó

hófehér öltönyét. És persze az Yvonne-t groteszk fizikummal felruházó fenék-, has- és melltöméseket, amelyek torzra változtatják törekeny alakját.

Kicsid Gizella Yvonne-ja időzített bomba, amit gondos kezek óvatosan helyeztek el a királyi udvar kellős közepére. Mintha egy kísérlet szemtanúi lennénk: vajon mit kezdenek a fennkölt eszméket hangoztató uraságok vele, akinek már a pusztasága is kimondhatatlanul irritáló a

Hogy a **Mátray László** játszott borús homlokú, sudár Fülöp herceg miért pécézi ki Yvonne-t, nem egyértelmű. A kései dackorszakban (?) nyakig járó fiú talán így szabadulna királyi szüleitől, talán ő is csak próba elé állítja őket, de lehet az is, hogy pusztán unatkozik. Igazán mulatságos, ahogyan a király és neje egy szem fiuk kedvében igyekezik járni: magukhoz csalogatják a furcsa kis porontyot, az öntelt Fülöp király

(**Nemes Levente**) kutyába is lemegy, fogócskázik és bújócskázik vele, de csak megijeszti. Margit királyné (**Gajzágó Zsuzsa**) fűzfapoétai pályája építgetése közben igyekezik időt szakítani Yvonne-ra, akitől ugyanúgy visolyog, mint az udvar többi tagja. A palotát benépesítő léhűtők közül többek igen pazar kabinetalkításokat nyújtanak. Mindezekelőtt **Pálffy Tibor** fojtott énekhangon beszélő, kígyómozgású és -természetű Kamarását muszáj kiemelni, de **Váta Loránd** fenyegető és fenyegetett Cirillje is emlékezetes marad.

szemükben. A leendő burgundi hercegnő alig meghatározható nemű és korú zavaró elem: ártatlan csecsemő és mindentudó öregasszony egy személyben, végtelenül esendő és már a megjelenésével dühítő perszóna, sajnálatra méltó áldozat és maga a megtestesült provokáció. Utóbbiról győznek meg azok a részint valós idejű videófelvételek, amelyeken Yvonne kifejező mimikáját, rezzenéstelen arcát, könnyörgő szemét kinagyítva látjuk. Előbb mélységesen animális, utóbb legalább látszatra háziasított jelenléte próbák az udvar tagjai számára: kihívó viselkedése sérti az eleve sérült önérzetet, így aztán pusztulás a sorsa.

A második felvonásban a fenséges undor addig fokozódik, hogy egymástól függetlenül minden erő egy célért kezd működni: a porszemnek végre ki kell kerülnie a korábban még olajozottan működő királyi masinériából. A formára azonban még ekkor is adni kell – a királyi család és üzletfelei össznépi tablóba merevedve bámulják, ahogy az utolsó vacsorán Yvonne torkán megakad a szálla, majd a földre omlik, hogy méltósággal teli haláltusában hagyja el a kegyetlen árnyékvilágot.

A kísérletezés és a kőszínházi lét határán

Gyergyói évad a kortárs darabok jegyében

A Figura Stúdió Színház Erdély legkisebb – egyetlen kísérletként definiált – színházaként egyszerre próbál eleget tenni a több oldalról érkező kihívásoknak, így a színházi nyelv megújítását célzó előadások mellett, a fenntartó önkormányzat nyomására gyerek- és felnőtt bérlet-rendszert is működtet. Intézményünk 2007/2008-as évadját a fent említett kettősségből fakadóan sajátos szemlélet jellemezte. Egyrészt mellé került a Samuel Beckett műveiből születő *Három tánc Beckettre* és Beaumarchais *Figaro házassága*, vagy F. G. Lorca *Yerma* című

rendezte *Történetek a láthatatlan városból* című vizuális esszével. Októberben tűztük műsorra a Jancsi és Juliska című gyerekelőadást Dézsi Szilárd rendezésében. Az *Abul Haszán, a Rosszcsont* című meseelőadásunkkal a nemzetközi zsűri különdíját nyertük a bukaresti Ion Creangă Gyerekszínház által szervezett „100, 1.000, un milion de povesti” Nemzetközi Gyermekszínházi Fesztiválon.

Decemberben bemutattuk Béres László rendezésében García Lorca közismert remekművét, a *Yermát*. A tragikus köl-

című táncszínházi adaptációja, illetve Vaszilij Szigarjev *Fekete tej* című darabja kapott meghívást. A sepsiszentgyörgyi Szent György Napok nevű rendezvényen három előadással vettünk részt. A Székelyudvarhelyi Néptáncműhely által megrendezett A Tánc Tavasza nevű táncszínházi fesztiválon szintén a Yermával szerepeltünk.

Június 19-én a Vava Ștefănescu (a Román Nemzeti Táncközpont művészeti vezetője) által rendezett Három tánc Beckettre című táncszínházi előadásunk előbemutatóját tartottuk. A *Némajáték I., Jövés-menés, Némajáték II.* című Beckett-darabokból készült mozgásszínházi abszurd premierje szeptember 7-én lesz.

Júliusban egy hosszabb magyarországi turnéra készülünk; fellépünk a Pécsi Nyári Játékokon, és Taliándörögdön, a Bűvészetek völgyében.

A következő évadban újra megrendezzük Gyergyószentmiklóson a IV. Romániai Kisebbségi Színházak Kollokviumát, amelyen az erdélyi magyar színházak, a két német, valamint a zsidó színház előadásai mellett a színművészeti egyetemek vizsgamunkái is szerepelnek. Szeptemberben beszédtechnikai tréninget tart a budapesti Fort Krisztina beszédtanár. Novemberben Tor Age Bringsvaerd: *A Hatalmas Színrelő* című darabjával (rendező: Katona Imre) szeretnénk kedveskedni a gyerekeknek. A magyarországi színész-rendezővel, Anger Zsolttal való jó hangulatú, eredményes együttműködés után úgy érezzük, hogy helye van a folytatásnak, így a következő évadban Kárpáti Péter *Pájkás János* című darabjának színrevitelét tervezzük. Az előadás a Katona József produkciós pályázaton támogatásban részesült. Az évad második felében Béres László és Bozsik Yvette rendeznek egy-egy előadást.

Július 15-re versenyvizsgát hirdetünk négy férfiszínész és egy színésznői állás betöltésére, lehetőséget adva az elhelyezkedésre a végzős hallgatók számára.

Bálint Éva a *Világtalanok* című darabban

tragikus költeménye mellé Kiss Csaba *Világtalanokja*, Thuróczy Katalin *Szandrosza*. Az elmúlt tíz hónap a kortárs darabok jegyében zajlott, hiszen a felsoroltak mellett gyerekelőadásunk, a *Jancsi és Juliska* is kortárs mű, Zalán Tibor rádióváltozatának adaptációjából készült, valamint a *Gizike show* című egyéni előadás is Tóth Gábor Ákos: *Beszélgéseim a színésznővel* című regényéből született.

Évadhosszabbításként júliusban a társulat szabadtéri nyári produkcióval lept meg közönségét a gyergyószárhegyi Lázár-kastélyban. Beaumarchais *Figaro házassága* című nagy sikerű komédiáját Anger Zsolt rendezte. Szeptemberben Budapesten, a Thália Színházban vendégszerepeltünk a Vava Ștefănescu

temény tánc- és látványszínházi adaptációja a flamenco, a kortárstánc, és a költői víziók elegyítésével alakul totális színházi élménnyé. A koreográfiát Vámos Veronika, a látványt Dobro-Kóthay Judit jegyzi. Az előadás dramaturgia Ungváry Zrínyi Ildikó. Február első felében Thuróczy Katalin Szandrosz című tragédiájának ősbemutatójára került sor. Az előadás rendezője a bukaresti Sorin Militaru. Márciusban meghívást kaptunk Egerbe. A VIII. Egri Tavasz Fesztiválon a *Magyar Elektra* című tragédiával, illetve a Jancsi és Juliska című meseelőadással léptünk fel. Áprilisban újabb kortárs bemutató: Kiss Csaba *Világtalanok* című tragikomédiáját Kövesdy István állította színpadra. Májusban Brassóban a IV. Interetnikai Színházi Fesztiválra a Yerma

Minden, ami színház

Színházművészeti Egyetem, Marosvásárhely

Márciusban felpörögtek az események. (Hadd kezdjem itt, hiszen a teljes tanév és évad bemutatására úgysem lenne elég a háromezer leütés.) Alig járt le a negyedévesek *Tóték*-bemutatója, örült ütemben kezdtünk gyűlésezni, szavazni: március 14-én volt rektorválasztás. Gáspárik Attila összefogta bukaresti íróasztala négy sarkát, és hazahozta Marosvásárhelyre, abba az intézménybe, ahol húsz éve maga is diplomát kapott.

Azóta sajtóközleményeket írok.

Április elején a *Nóra* bemutatójáról, majd az Egyetem Napjáról. Hatvankét év története fényképekben, és néhány szemtanú. Lohinszky Lóránd az akkor még Kolozsváron működő Szentgyörgyi István Színházművészeti Intézet legelső évfolyamának diákjaként végzett az 1949/1950-es tanévben, később pedig sok-sok színészgeneráció köszönthette tanáraként a marosvásárhelyi egyetemen.

Megérkeztek a minisztérium által jóváhagyott keretszámok, meghirdetjük a júliusi felvételit. Színész, bábszínész, zenetanári, és amiért most a leginkább drukkolunk: őstől startolhat a látványtervezői! A hosszú távú cél a Művészeti Egyetem, „Minden, ami színház” felkiáltással. Őstől ismét indul három mesteri (beszéd, rendezés, színházművészet) és a doktori iskola – elkuncogjuk, hogy a háromlépcsős egyetemi képzés igazából azért jó, mert újabb néhány évig itt tarthatunk pár szívünkhöz nőtt diákot.

A Tóték

Tavasszal átviharzik rajtunk egy sereg vendégtanár: Lénárt András bábművész, Minier Márta Shakespeare-kutató, Kiss Csaba drámaíró, rendező, Béres Attila rendező, Ari-Nagy Barbara dramaturg, Barakonyi Eszter jogász, Minorics Tünde antropológus, Bicskei István színész, mozgásművész, Jákfalvi Magdolna színházkutató, Parti Nagy Lajos drámaíró, valamint Both András díszlettervező. Az egyetem tavaly kapcsolódott be az Erasmus-csereprogramba, amelyen keresztül nemcsak tanárok jöttek-mentek (Ungvári Zrínyi Ildikó Veszprémben, Béres András és Kovács Levente Pécsen tartott kurzusokat), hanem két-két színész és teatrológus diákunk is tanulhatott fél évig Kaposváron illetve Veszprémben, s egy szemeszter erejéig fogadtunk két kaposvári vendégszínészt.

Május utolsó hétféjére, a ballagásra újjászületett az egyetem udvara, amelyen hónapokig zajlottak az építkezési munkálatok, elkészült ugyanis az újabb tantermeknek

és kollégiumi szobáknak helyet adó épület. A látványos infrastrukturális fejlődés következő fejezete a saját bábszínház, amely a tervek szerint a következő évad végére készül el.

A magyar tagozaton huszonnégy végzős színész, összesen hetvenkét diák ballagott. A magas létszám annak köszönhető, hogy idén végez az utolsó, négyéves képzésben résztvevő évfolyam és a bolognai típusú képzésben résztvevő első. A ballagás alkalmával az egyetem Arany Diplomával tüntette ki három „öregdiákját”, az ötven éve pályán lévő Molnár Gizellát, László Károlyt és Varga Vilmost.

Június 17. este, Fekete Krisztina és Nagy Antal egyéni estje Oravecz Imre *1972. szeptember* című prózaverse alapján. Gyönyörű. Néhány sorral előttem B. Farkas Zsuzsanna irodalmi titkár diszkrétén bög. Én sikeresen visszafojtom, ma estére még hátravan egy sajtóközlemény: a 2007/2008-as évadban több mint nyolcezer(!) néző látta a Stúdió Színház előadásait. Aztán csomagolás, irány Kisvárdra. Jegyzetfüzetet nem itthon felejtani! A *Nóra* és a *Tóték* fogadtatásából újabb közlemény lesz.

Csodálatos utazás

Húsevő asszonyok

Emilio Carballido: A rózsák két illata – Újvidéki Színház

Egy férfi, két nő. Pontosabban egy férj, két feleség. Két végletesen különböző asszony; egy magába forduló, arisztokratikus tartású értelmiségi és egy kevésbé művelt, kifinomult fodrásznő. Akik persze találkoznak, mégpedig akkor, amikor a férjet letartóztatják – minő véletlen – egy kiskorú megrontásáért. Civakodnak, kibékülnek, összefognak a csalárd

eredetileg vizsgálódásként vitték színre a szöveget, nem pusztán színészi feladatot teljesítve; a fordítás, a rendezés egyaránt az ő munkájuk. A kisvárdai Coffein Kávéházban játszott előadás ebből adódóan kevés külsőséggel él: minimális díszlettel (egy ágy, néhány szék), a karakterekhez pontosan passzoló ruhák és egy hangulatát tekintve jól eltalált (kezde-

férfi megmentéséért, különböző praktikákkal pénzt gyűjtenek, hogy aztán... A csattanót azért mégsem árulnám el, még akkor sem, ha az utolsó jelenet azért egetrengető meglepetéssel nem szolgál.

Emilio Carballido alkotását nincs szerencsém ismerni, de a látottak-hallottak alapján nem gondolnám, hogy a szerző beírta a nevét a halhatatlan mexikói írók sorába. *A rózsák két illata* kézenfekvő sablonokból építkező, kiszámíthatóan bonyolódó, nem kevés feminista ízzel fűszerezett történet. Ha színpadon látjuk, értékét minden bizonnyal az előadás, pontosabban a szerepeket játszó két színésznő adja. **Elor Emina** és **Ferenc Ágota**

ket, véget frappánsan egybekapcsoló) keret jelöli ki a játék fő vonalait. A két színésznő pedig sok színnel, lendülettel, humorral tölti ki a figurák szűkös sablonjait. Hol egyikük, hol másikuk kerül előtérbe, hol párhuzamosan mondanak monológokat. Alkatilag és színészilag is kiegészítik egymást. Tudatosan „rájátszanak” a lelki válság banális közhelyeire, ha kell, idézőjelek közé teszik a szereplők végletes érzelmeit. Ami valószínűleg a leginkább üdvöztető útja a mű előadásának, hiszen ha Carballido hőseinek sorsa kevésbé érint is meg, Elor Emina és Ferenc Ágota játékát akkor is örömmel nézni.

Urbán Balázs

2008. június 20. (péntek)

15.00

Line Knutzon: **Közeleg az idő**
Temesvári Csiky Gergely Színház
Rákóczi-stúdióterem

15.30

Commedia dell'arte
Újvidéki Akadémia – *Főtéri Színpad*

17.00 **Karády-est** – Lőrincz Ágnes
műsora (Szatmárnémeti)
Coffein Kávéházi Klub

17.00 Molière: **Tudós nők**
Kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem – *Műv. Háza Kamaraterem*

18.00 Dennis Kelly: **Love & Money**
Székelyudvarhelyi Nézőpont Színház – *Művészetek Háza*

20.00 **Kávéházi beszélgetés**
Körner Annával és Hajdu Gézával
Coffein Kávéházi Klub

21.00

Urbi et Orbi
(Pilinszky János művei alapján)
Szabadkai Kosztolányi Színház
Rákóczi-stúdióterem

21.00

Richard O'Brian: **Rocky Horror Show** – Újvidéki Színház
Városi Tornacsarnok

23.00

Alina Nelega: **Rudolf Hess tízparancsolata** – Aradi Kamaraszínház,
Szegedi Hetek Csoportja
Művészetek Háza – Kamaraterem

A címlapon Váta Loránd
az Yvonne, burgundi hercegnő
című előadásból

KISVÁRDAI LAPOK

a Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: Stuber Andrea

Szerkesztőség: Jászay Tamás,
Papp Tímea, Szemere Katalin

Fotó: Kovács Bertalan

Nyomdai előkészítés: Jurás László

Nyomdai kivitelezés: PIREHAB (Kisvárdai)

Felelős kiadó: Nyakó Béla

ISSN 1587-8325

Támogatók:

Oktatási és Kulturális Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alap

OKM

www.kisvardailapok.hu
www.kisvarda.szhaz.hu

nka

Nemzeti Kulturális Alap

OKM

A Határon Túli Magyar Színházak XX. Fesztiváljának támogatói:

Oktatási és Kulturális Minisztérium, Nemzeti Kulturális Alap, Kisvárdai Város
Önkormányzata, Szülőföld Alap, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés

Médiatámogatók: Duna Televízió, Vár FM Rádió, Magyar Színházi Portál,
MCOnet Kft.

nka
Nemzeti Kulturális Alap